

Gemeente
Amsterdam

Formulier

Plan Verkenning Museale Nationale Voorziening Slavernijverleden

1. Algemene (contact) gegevens van de indiener(s)

Naam organisatie (indien van
toepassing)

Kleio-Historia. Hét instituut voor geschiedenis, onderzoek en onderwijs!

Samenstelling bestuur en Raad van
Toezicht (indien van toepassing)
Vul per regel een bestuurslid in.

Naam contactpersoon

Drs. G.H.M.M. Beumer

Adres

Ruijsdaelstraat Huisnummer 39

Postcode

6566 XS (vestigings)Plaats Millingen aan de Rijn

Telefoon

06-50241643 Mobiel

E-mail

kleiohistoria@markbeumer

2. Beschrijving beoogde museale voorziening

Missie en visie:

Wat beoogt u met de museale voorziening (intenties en ambities) en welke stappen zijn nodig om dit te bereiken?

“ Educatie is het krachtigste wapen dat we kunnen gebruiken om de wereld te veranderen. ”

“ Wrok is als het drinken van gif en vervolgens hopen dat het je vijanden doodt. ”

“ Niemand wordt geboren met haat voor een persoon met een andere huidskleur, achtergrond of geloof. Een mens leert haten, en als we kunnen leren om te haten dan kunnen we ook leren om lief te hebben. Want liefde is een natuurlijker aspect voor de mens dan haar tegenpool. ”

“ Ik heb gevochten tegen witte dominantie, en ik heb gevochten tegen zwarte dominantie. Ik heb het ideaal gekoesterd van een democratische en vrije samenleving, waarin elk persoon leeft in harmonie met elkaar en met gelijke kansen. Dit is het ideaal waar ik voor leef en hoop uit te zien komen. Maar mijn heer, als het moet, is het een ideaal waarvoor ik bereid ben te sterven. ”

“ Het lijkt altijd onmogelijk, totdat het is gedaan. ”

“ Vrijheid gaat niet zozeer over het loskomen van de boeien, maar om het leven op een manier waarbij je anderen respecteert en hun vrijheid vergroot. ”

Nelson Mandela

Bovenstaande uitspraken zijn afkomstig van Nelson Mandela die 27 jaar heeft vastgezeten op Robbeneiland, omdat hij in opstand kwam tegen de blanke overheersing van het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst in Amsterdam op 15 juli 2018 heb ik gemerkt hoe diep de pijn verankerd is bij talloze nazaten, die hier aanwezig waren. Het is duidelijk dat de haat jegens de daden van Nederlandse slavenhandelaren tussen 1609 en 1863 nog zeer diep zit. Hoezeer ik hun pijn erken voor wat zich in het verleden heeft afgespeeld, ben ik tegelijkertijd van mening dat deze haat een constructieve oplossing in de weg zal blijven staan, als deze heftige emoties niet worden erkend en opgepakt door de Nederlandse overheid. Niemand van ons heeft de slavernij zelf meegemaakt, waardoor wij allen afhankelijk zijn van overgeleverde verhalen, wellicht opgeschreven in brieven, dagboeken of memoires. Bovenstaande doelen illustreren dan ook mijn doelen met deze museale voorziening, namelijk:

1. Vergeven, niet vergeten. Vergeven betekent dat je je lasten afschudt, zodat het je niet meer dagelijks belemmert in je denken en doen. Het betekent niet dat je ineens vrienden bent met blanken/witten of slavenhandelaren. Het betekent niet dat je ineens gezellig koffie gaat drinken met nazaten van slavenhandelaren. Het betekent wel dat je door kunt met je leven, dat je de gebeurtenissen in historisch perspectief gaat zien die altijd herdacht zullen blijven worden via deze museale voorziening, wat in mijn optiek een museum moet worden en via andere activiteiten, zoals de jaarlijkse herdenking op 1 juli. Met andere woorden: het propageren en ontwikkelen van liefde in plaats van haat.
2. Met het museum moet een vaste plek in de Nederlandse samenleving worden verankerd, waar bezoekers leren over slavernij in al haar aspecten. Slavernij bestaat al sinds de Oudheid, waar bijvoorbeeld de Griekse en Romeinse samenleving slavenmaatschappijen waren, zonder welke de maatschappij sociaaleconomisch totaal in elkaar zou storten. In het museum moet men leren over de trans-Atlantische slavernij met specifiek de rol van de Nederlanders tussen 1609 en 1863 alsook de periode daarna tot aan heden. Het museum moet qua opvallen van verre afstand, het liefst met een sterke symbolische vorm.
3. Educatie is het krachtigste wapen dat we kunnen gebruiken om de wereld te veranderen. Door het museum een sterke educatieve waarde te geven, moet de gehele Nederlandse bevolking, maar vooral haar jongste inwoners geïnformeerd worden over wat zich die gedurende drie eeuwen heeft afgespeeld. Men moet zich bewust zijn van de tijdsgeest, waarom men het normaal vond, welke voor- en nadelen er aan slavernij zaten (Piet Emmer), wat het heeft aangericht in de lichamelijke en geestelijke natuur van deze mensen (Van Stipriaan, Bijnaar, Tang) en hoe mensen heden - in het bijzonder de nazaten - deze geschiedenis ervaren in het kader van racisme, discriminatie en haat. Leerlingen moeten binnen de school uitgebreid kennisnemen van dit thema, dat nu steeds meer gedetailleerder wordt gedoceerd.

2. Beschrijving beoogde museale voorziening (vervolg)

4. Samenwerking tussen alle partijen bevorderen. Nazaten van slaven en slavenhandelaren, overheid, scholen, musea, archieven, universiteiten, onderzoeksinstituten, instellingen en verenigingen die zich bezighouden met slavernij dan wel specifieke aspecten moeten bij elkaar gaan zitten en naar elkaar luisteren, om zo van elkaar te leren en draagvlak te creëren voor deze gedeelde geschiedenis. Via deze interdisciplinaire aanpak moet kennis doorsijpelen naar alle lagen van de bevolking.

2. Beschrijving beoogde museale voorziening (vervolg)

Focus: geef in ieder geval antwoord op de volgende vragen:

a) Hoe wordt de geschiedenis van het trans-Atlantische slavernijverleden en de Afro-Caribische gemeenschap in Nederland behandeld in de museale voorziening en waar richt de museale voorziening zich (in de toekomst) nog meer op?

b) Hoe verhoudt de museale voorziening zich tot het bestaande (museale) aanbod en programmering op het gebied van het slavernijverleden en hoe worden daarmee verbindingen gelegd?

a) Ik kies hier voor het perspectief van geschiedenisonderwijs, aangezien leerlingen hier als eerste met het slavernijverleden in aanraking komen. Ik neem hierbij de leerstof van diverse lesmethoden als geïntegreerde visie op slavernij, waarbij slavernij vanuit de tijd zelf verteld dient te worden. Deze tekst ziet er als volgt uit:

Kern

De eerste Europeanen aan de West-Afrikaanse kust waren Portugezen. Zij verschenen daar omstreeks 1450. In de loop van de 17e eeuw werden zij ten dele verdrongen door de Britten, Fransen, Hollanders en Denen. De Europeanen kwamen om handel te drijven. In het begin ging het om producten als goud, specerijen en ivoor. Maar al spoedig werden slaven het belangrijkste handelsproduct.

Uit de Spaanse koloniën in Amerika kwamen behalve zilver en goud, ook suiker, tabak, koffie en katoen naar Europa. Deze producten werden verbouwd op grote landbouwbedrijven, plantages. De koloniën kregen daardoor steeds meer het karakter van plantagekoloniën. Op de plantages was een groot gebrek aan arbeidskrachten. De lokale bevolking was te gering in aantal en bovendien ongeschikt voor het zware werk.

Slavenhandelaren speelden daarop in door slaven vanuit Afrika naar Amerika te verhandelen. Toen in de 17e eeuw ook Engeland, Frankrijk en de Republiek in Amerika gebieden veroverden om er plantagekoloniën te stichten, namen ze een deel van de slavenhandel en handel in Amerikaanse producten over.

De trans-Atlantische slavenhandel, ook wel driehoekshandel genoemd, was zeer winstgevend. Vanuit Europa brachten schepen allerhande waar (ruilgoederen als metaalwaren, wollen en katoenen stoffen, geweren, buskruit, alcohol) naar Afrika om die te ruilen tegen slaven. Deze werden na de overtocht over de Atlantische Oceaan in Amerika verkocht. De slaven werden vaak onder afschuwelijke omstandigheden in volgepropte schepen, naar Amerika vervoerd en daar verkocht. Ten slotte namen de schepen zoveel mogelijk retourvracht (suiker, koffie, tabak, rum en later katoen) mee terug naar Europa. Al vanaf het begin waren de slavenhandel en het inzetten van slaven als arbeidskrachten onderwerp van discussie. Kwam dat wel overeen met de leer van het christendom en met de waardigheid van de mens? Tijdens de Verlichting, toen steeds meer de nadruk kwam te liggen op de gelijkheid van alle mensen, werd deze discussie steeds feller. Er ontstond een antislavernijbeweging. Medestanders noemden zich abolitionisten. Ze zouden in de 19e eeuw definitief succes hebben toen de slavenhandel en later de slavernij werden afgeschaft.

Perspectief

Slavernij kwam voor in bijna alle oude rijken: in het Oude China, Mesopotamië, Perzië, Egypte, Griekenland, het Romeinse Rijk. Krijgsgevangenen werden vaak tot slaaf gemaakt. Ook hun afstammelingen waren vanaf hun geboorte slaaf. Door de talrijke oorlogen die de Romeinen voerden, waren er in het Romeinse Rijk veel slaven. In de Middeleeuwen verdween in West-Europa de slavernij. Sommigen werden vrije mensen, anderen werden horigen. Maar in de Arabische wereld, in het Turkse Rijk en in grote delen van Afrika en Azië bleven slavernij en slavenhandel bestaan. Europese landen bestuurden de overzeese gebieden. De opbrengsten van de mijnen en de plantages waren voor de Europese regeringen, handelscompagnieën en bedrijven. Uit Afrika haalden slavenhandelaren mensen om te zware werk te doen.

Al in de Tijd van Ontdekkers en Hervormers (1500-1600) waren er uitgesproken voor- en tegenstanders van slavernij. Het geloof vormde daarvoor het uitgangspunt: mocht een christen andere christen (mensen) bezitten? Onder invloed van de Verlichtingsdenkbeelden over de principes van gelijkheid en vrijheid van de mens laaiden die discussies in de 18e eeuw fel op.

Literatuur

Conny Bastiaans e.a., *Sprekend Verleden*. VWO Handboek 4/5/6. *Geschiedenis Bovenbouw* (Walburg Pers 2012). Hieruit:

Slavenhandel - slavernij als historisch verschijnsel: - Trans-atlantische slavenhandel en de strijd ertegen, 86-87.

Slavenhandel - slavernij als historisch verschijnsel: - Abolitionisten aan het werk, 114-119. Kolonisatie en nationale staten in Zwart Afrika, 277-283.

'4. Vrijheid, ook voor de slaven?', in: Pia Fruytier e.a., *MEMO. Geschiedenis voor de bovenbouw*. VWO LEER/OPDRACHTENBOEK (Malmberg 2011) 196-203.

'7.3 Slavenhouders en abolitionisten', in: Jos Venner, Cor van der Heijden, Maria van Haperen, *Feniks. Geschiedenis voor de bovenbouw VWO. Overzicht van de geschiedenis* (ThiemeMeulenhoff 2012) 198-203, aldaar 198.

2. Beschrijvingbeoogde museale voorziening (vervolg)

b) Het kernwoord hier is samenwerking. Het museum moet een unieke instituut worden dat expert is in trans-Atlantische slavernij, een one-issue beweging. Hierdoor onderscheidt zij zich van andere musea die soms aandacht aan (aspecten van) slavernij besteden, zoals het Rijksmuseum die onlangs een tentoonstelling over kolonialisme in Zuid-Afrika organiseerde. Door samen te werken met andere musea, instituten, kenniskringen en universiteiten kan de meest actuele kennis in het museum worden verankerd. Verhalen van slaven, slavenhandelaren, nazaten dienen als basis met relevante objecten als uitingsvorm. Hierbij kunnen documentaires en discussies als nuttige aanvulling dienen.

Daarnaast kan men lesmateriaal ontwikkelen en dit delen met scholen, die op hun beurt hun materiaal kunnen delen en bespreken. Door met elkaar in gesprek te gaan, komt er de best mogelijke educatie uit.

2. Beschrijvingbeoogde museale voorziening (vervolg)

Doelgroepen:

Op welke doelgroepen richt de museale voorziening zich en hoe worden deze bereikt?

Alle doelgroepen zijn relevant, van blank tot zwart, van oud tot jong, van inheems tot vluchteling. Door middel van televisie, radio, kranten, pamfletten, boeken, artikelen, discussies etcetera wordt een zo breed mogelijk publiek bereikt. Niemand heeft de volledige kennis in pacht en moet daarom worden aangevuld van alle mogelijke kanten.

2. Beschrijvingbeoogde museale voorziening (vervolg)

Educatie:

Op welke manier kunnen (jonge) bezoekers in de museale voorziening leren over het slavernijverleden van Nederland en over de koppeling naar het heden? (en is er samenwerking met bijvoorbeeld scholen?)

Zie 2a. Door middel van onderwijs met behulp van documentaires, speciaal ontwikkeld lesmateriaal en interviews met nazaten krijgen leerlingen een zo breed mogelijk beeld van slavernij. Vakken als geschiedenis, maatschappijleer en levensbeschouwing moeten de krachten bundelen.

Ja, er moet samenwerking zijn met scholen die hun leerlingen verplichten twee keer naar het museum te gaan. Een keer in de onderbouw en een keer in de bovenbouw, omdat de kennis over slavernij in de bovenbouw wordt herhaald en aangevuld.

3. Partners en samenwerking

Beschrijving van en toelichting op de partners die een rol kunnen spelen bij: de verkenning en/of de realisatie van de programmering van museale voorziening. Waaruit bestaat de meerwaarde van de samenwerking? (bijvoorbeeld deskundigheid, expertise, etcetera).

Alle denkbare organisaties moeten hier samenwerken:

Basis- en voortgezet onderwijs. Alle docenten die over slavernij doceren dienen hun kennis, ervaring en materiaal te delen.

Hogescholen en universiteiten. Alle onderzoekers die hun onderzoek op een publieksvriendelijke manier te delen via lezingen, PowerPoint, etc.

Musea dienen hun kennis en ervaring met het maken van tentoonstellingen te delen.

Archieven dienen hun stukken beschikbaar te stellen

Media als televisie, radio en kranten dienen ten volste te worden gebruikt

Instellingen en verenigingen zoals NiNsee die die zich met slavernij bezighouden, dienen hun kennis en ervaring te delen.

Nazaten van slaven en slavenhandelaren dienen hun kennis, gevoelens en ervaringen met iedereen te delen.

3. Partnersensamenwerking (vervolg)

4. Draagvlak

Beschrijving van de wijze waarop een breed draagvlak kan worden gerealiseerd voor de museale voorziening.

Door aan de gehele samenleving duidelijk te maken dat deze geschiedenis of geschiedenissen van gedeelde waarde zijn voor elke inwoner, moet een breed draagvlak te creëren zijn. Hoewel het slavernijverleden niet ieders verleden is, is het toch van essentieel belang - net zoals de Holocaust - dat men hiervan af weet. Vooral in een tijd waarin haat jegens ras weer opblaist, zoals in Amerika, is het van groot belang dit via educatie te voorkomen.

4. Draagvlak (vervolg)

5. Begroting

Een uitgewerkte begroting voor het uitvoeren van de verkenning waarbij onder meer kosten voor een exploitatieonderzoek of een locatieonderzoek kunnen worden opgenomen. Het maximaal beschikbare bedrag is €100.000.

De begroting dient u als bijlage toe te voegen.

6. Planning

Beschrijving van de verschillende fasen van de verkenning met tijdsaanduidingen. Voor de uitvoering van de verkenning staat een periode van maximaal acht maanden.

De planning dient u als bijlage toe te voegen.

7. Uitvoering

Toelichting op de verschillende fasen in de planning. Met daarin:

1. Aandacht voor betrokken personen en/of partijen/stakeholders bij de verschillende fasen
2. De rol van de indiener van het plan

N.V.T.

Indien gewenst kunt u de toelichting op de fasen van de planning als bijlage toevoegen.

7. Uitvoering (vervolg)

8. Samenvatting

Een samenvatting van het plan in maximaal 100 woorden. Deze samenvatting wordt gebruikt voor publicatie.

In dit Slavernijmuseum worden alle kanten van de Nederlandse slavernij belicht, met ruimte voor alle standpunten van blank tot zwart, van jong tot oud, van inheems tot vluchteling. Via educatie wordt elke inwoner van Nederland onderwezen in de rol die Nederland heeft gespeeld tijdens de slavernij in de periode 1609-1863 tot aan de gevoelens van de hedendaagse tijd. Door kennis en inleving in elkaars geschiedenissen, ontstaat een gedeelde geschiedenis, waardoor haat wordt vervangen door liefde aldus Nelson Mandela.

9. Optioneel

Indien u opmerkingen of aanvullingen heeft, kunt u die hiernaast aangeven.

Tijdens de bijeenkomst op 15 juli 2018 te Amsterdam bleek hoezeer de pijn nog diep zit bij talloze nazaten. Hoe begrijpelijk hun verdriet, afkeer en haat ook is, niemand van ons heeft deze slavernij zelf meegemaakt. Alles wat wij weten komt uit secundaire bronnen, zoals overgeleverde verhalen, vastgelegd in brieven, dagboeken, verhalen, rekeningen ectetera. Het is daarnaast niet alleen de geschiedenis van nazaten, maar van elke inwoner in Nederland. Er kan dus nooit sprake zijn van claimen van de geschiedenis en ook niet van het alleen indienen van plannen door nazaten. Deze positieve discriminatie was ook zichtbaar in de vraag van de presentator naar de achtergrond van gesprekspersonen. Dit is zeer ongewenst en staat niet in verhouding in de vraag om gelijke behandeling.

Het is daarom van het allergrootste belang dat wij elkaar op normale wijze aanspreken, dus niet zoals richting mij: "die witte meneer", maar "die meneer met dat roze shirt" of iets dergelijks.

Wederzijds respect is hier van belang, wat zich moet uiten in het naar elkaar luisteren, doorvragen en empathie tonen, zonder in een slachtofferrol te vervallen. Daar bereikt niemand iets mee.

Laten wij daarom allen samenwerken en zo een voorbeeld zijn voor de rest in de wereld. Laten wij elkaar beoordelen op onze daden en niet op onze afkomst. Dat is al te vaak gebeurt en gebeurt nog steeds.

Met de meeste hoogachting,

Drs. Mark Beumer MA
Historicus en Docent Geschiedenis en Staatsinrichting

10. Bijlagen

Naast de begroting en (toelichting) planning kunt u nog maximaal 4 bijlagen toevoegen aan de mail met dit ingevulde formulier.

Bedankt voor het invullen!

U kunt dit ingevulde formulier met bijlage(n) mailen naar: gedeeldegeschiedenis@amsterdam.nl
Houdt u rekening met een totale omvang van 20MB.

Uw persoonlijke gegevens worden door ons alleengebruikt om contact met u op te nemen, als wij een vraag hebben over uw mail.

Meer informatie over privacyverklaring vindt u op: www.amsterdam.nl/privacy/privacyverklaring
